

KAMU KESİMİNDE AYLIKLAR – ÜCRETLER

Aydınlık Dergisi, 7 Eylül 2008

Yıldırım Koç

Kamu kesiminde memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen ücretlilerin 2009 yılı aylıklarına ilişkin toplu görüşmeler, Türkiye Kamu-Sen ve Memur-Sen'in katılımıyla gerçekleşti ve bir uzlaşma sağlandı. KESK ise bu görüşmeleri protesto etti.

Üzerinde uzlaşma sağlanan zamlar konusunda çeşitli eleştiriler yapıldı. Ben konulara biraz farklı yaklaşıyorum.

Bir değerlendirme ilk bakışta yanlış gibi gelir; ancak doğrudur. Ücretler – aylıklar daima olmaları gereken düzeydedir. Olması gereken “adil bir ücret” yoktur. Tekrar söyleyeyim. Ücretler – aylıklar daima olmaları gereken düzeydedir. Düşükse, düşük olması doğaldır; yüksekse, yüksek olması doğaldır. Diğer bir deyişle, ücret-aylık düzeyi işgücünü satanların ve işgücünü satın alanların belirli ekonomik koşullarda karşılıklı güç dengelerinin bir sonucudur.

İşçiler işgüçlerini değerinden satarlar. Kapitalist sömürünün özü budur. Kapitalist sömürü, aldatmaya, işgüçlerini değerlerinin altında fiyatlardan satın almaya dayanmaz. Tam tersine, işçiler (işçi, memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen ücretliler) işgüçlerini değerinden satarlar. Ancak işgücü öyle bir metadır ki, üretim sürecine girince, kendisinin üretimi ve yeniden üretimi için gerekli olan değerden daha fazla değer üretir. Kapitalist sömürünün kaynağı olan artı-değer veya artık-değer böyle ortaya çıkar.

Burada temel soru, işgücünün değerinin (geniş tanımıyla ücretin) nasıl belirlendiğidir.

“Adil bir ücret”, “olması gereken bir ücret” yoktur.

Ücret iki unsurdan oluşur. Asgari biyolojik ihtiyaçların karşılandığı bölüm ve toplumsal ihtiyaçların karşılandığı bölüm.

Bunlar da zaman içinde değişen değerlerdir.

Bir insanın 1920'li yıllarda tüketmesi beklenen ürünler ile 2000'li yıllarda tüketmesi beklenen ürünler birbirinden farklıdır. Ücretin özellikle toplumsal unsurunun belirlenmesinde ekonomik durum, toplumsal sınıfların karşılıklı güçleri gibi birçok etmen işin içine girer.

Bugün memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen ücretlilerin ücretlerinin veya aylıklarının belirlenmesinde bir aldatma söz konusu değildir.

Memurlar ve sözleşmeli personel, işgüçlerini devlete satmaktadır. Bu işgücünün fiyatının belirlenmesinde işgücünün üretimi ve yeniden üretimi için gerekli değerler esas alınır. Belirlenen ücret, olması gereken ücrettir. Bu ücretin bir biyolojik, bir de toplumsal boyutu vardır. Özellikle toplumsal boyutun belirlenmesinde memur ve sözleşmeli personelin sattığı işgücünün niteliği ve işgücünü satanların göreceli gücü esastır.

Satılan işgücü çok nitelikli ve çok az bulunur bir işgücü ise, bu durum yeterli güç kaynağıdır. Ücretler veya aylıklar yüksek belirlenir. 1926 yılında kabul edilen 788 sayılı Memurin Kanunu ile getirilen düzenlemenin temeli budur. İşgücünün değeri yüksektir. Ancak daha sonraki yıllarda nitelikli işgücü arttıkça, değerinde bir düşme görülmüştür. Bugün yüzbinlerce üniversite mezununun işsiz olduğu bir ülkede, memur ve sözleşmeli personel olarak çalışan bir ücretlinin kişi olarak pazarlık gücü yoktur.

İşgücü çok nitelikli değilse veya bol miktarda varsa, bu takdirde gücün kaynağı örgütlülüktür, eylemdir, ortak siyasal tavidir.

Bugün Türkiye'de memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilenlerin sendikalaşmasının önünde önemli engeller yoktur. Buna karşın bu kitlenin ancak yüzde 40'ı sendikalıdır. Ayrıca, eylemler zayıftır, siyasal tavır söz konusu değildir.

Kimse ağlayıp sızlanmasın. Kimse de darılmasın. Bu nitelikte ve bu bollukta işgücünün, örgütsüz ve mücadelesiz satışında hak ettiği değer, bugün alınan ücrettir veya aylıktır.